

потенціал України як вагомий чинник розвитку суспільства, необхідно переосмислити і покращити основні функції архіву, змінити організаційно-правові форми діяльності, застосовувати сучасні комунікаційні технології і в середині архіву, і поза ним.

Список використаних джерел:

1. Офіційний web-сайт Державного архіву Тернопільської області. URL: te.archives.gov.ua/index.php/main (Дата звернення 30.05.2019)
2. Марченко П. Шляхи вирішення проблеми зберігання електронних документів в архіві (аналіз Інтернет-ресурсів) [Текст]. *Студії з арх. справи та документознавства*. К., 2004. Т. 12. С. 81–85.

*Спрінсян В. Г., канд. мистецтв, доцент,
Шевченко О. В., д-р наук із соц. ком., професор
Одеський національний політехнічний університет,
м. Одеса*

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ, АРХІВНОЇ ТА БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

Інноваційний розвиток Української держави потребує високоякісної освіти, підвищення духовного й інтелектуального потенціалу суспільства, підготовки нової генерації фахівців з інформаційної, архівної та бібліотечної справи, здатних створювати і впроваджувати інноваційні технології, спрямовані на піднесення духовності та культури населення. Саме за умови виходу на інноваційний шлях розвитку заклади вищої освіти України мають постати серед відомих та поважних провідних світових університетів у підготовці фахівців з інформаційної, архівної та бібліотечної справи. У світовому доробку з проблем діяльності системи вищої освіти вагомий теоретичний та практичний внесок становлять праці таких відомих дослідників: Г. Бекер, М. Блаут, Т. Боголіб, Е. Денісон, Г. Дмитренко, В. Жамін, О. Грішнова, В. Іноземцев, С. Костянян, В. Куценко, В. Луговий, В. Кремень, Я. Мінсер, В. Новіков, Дж. Стігліц, Г. Псахаропулос, В. Чекмарьов та ін. Попри значну кількість праць із дослідження трансформацій вищої освіти, поглибленого дослідження вимагають проблеми визначення напрямів інноваційного розвитку закладів вищої освіти, які є найперспективнішими в Україні.

Розглянемо тенденції розвитку інноваційної діяльності як чинника підвищення рівня фахівців з інформаційної, архівної та бібліотечної справи. В умовах формування економіки, що ґрунтується на знаннях, головним завданням виступає інтегрування науки та освіти у закладах вищої освіти [1]. В Україні дефініція «інноваційна діяльність закладу вищої освіти» новітня і не має чіткого тлумачення, розуміння. Інноваційний процес закладу вищої освіти проявляється у множинності напрямів його діяльності, а саме:

- підвищенні кваліфікації та міждисциплінарної підготовки інноваційно-активних фахівців, які користуються попитом на ринку праці;
- генеруванні інноваційних ідей;
- виконанні фундаментальних та прикладних наукових досліджень, де результатом слугують об'єкти інтелектуальної власності, ноу-хау, ліцензії, патенти, нові методи, явища, наукові публікації тощо;
- набутті навичок щодо науково-дослідної діяльності професорсько-викладацьким персоналом, науковими співробітниками, докторантами, здобувачами, аспірантами та студентами;

- поширенні знань щодо сучасних інновацій у галузі культури у процесі освітньої діяльності студентів та слухачів, які стимулюють розвиток інновацій. Таким чином, заклад вищої освіти підвищує свій рівень конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг;

- розробці, впровадженні та використанні у своїй діяльності інновацій освітньої сфери. Інноваційна діяльність сучасного закладу вищої освіти – це нововведення методичного забезпечення навчального процесу (створення методичної літератури, видання електронних підручників тощо), нововведення технології процесу (дистанційне навчання, навчання в інтернет-аудиторіях, стажування спільно з винахідниками інноваційних технологій тощо), надання інноваційних освітніх послуг та ін.;

- атестуванні наукових та науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації вченими радами;

- здійсненні спільної діяльності щодо створення інновацій з інноваційними організаціями (науково-дослідна діяльність, експертиза проектів, консалтингові послуги) у структурі інтегрованих організацій, які формуються на базі національної інноваційної системи та поєднують у різних організаційних формах науку та освіту з орієнтацією на світовий ринок високих технологій.

Усі зазначені вище форми інноваційної діяльності закладу вищої освіти можемо узагальнити за трьома напрямками: діяльність щодо створення інновацій як фактор розвитку інноваційної діяльності; навчання інноваційній діяльності як фактора відтворення інноваційного персоналу; освітня діяльність як фактора підтримки та розвитку інновацій. Ці напрями слугували базою при формуванні визначення поняття «інноваційна діяльність закладу вищої освіти» як багатосторонньої діяльності, яка спрямована на створення інноваційних продуктів, технологій і послуг, навчання інноваціям та відтворення інноваційного персоналу.

Перед державою постає складне завдання – як серед великої кількості вітчизняних закладів вищої освіти обрати саме ті, які доцільно фінансувати. Було вирішено скористатися двома шляхами, по-перше, спиратися на зарубіжний досвід, докладаючи зусиль щодо створення дослідницьких університетів; по-друге, здійснити розробку концепції «провідного закладу». Поняття «дослідницький університет» набуло значного поширення у західних країнах та ідентичне поняттю «елітний університет». Концепція «елітного університету» ґрунтується на демонстрації тісного переплетення освіти та наукових досліджень, у тому числі використання результатів досліджень у практиці навчання студентів.

Дослідницькі університети характеризуються широким переліком навчальних дисциплін, мають у своїй структурі різні напрями аспірантури, присуджують від 50-ти докторських ступенів (Ph.D.) щорічно і одержують державні кошти для фінансування та виконання наукових досліджень на певному рівні. Застосовується перелік параметрів, де ключовими є кількість підготовлених спеціалістів зі ступенем доктора і сукупні обсяги фінансування досліджень та розробок. Водночас віднесення університетів до дослідницьких відбувається з урахуванням фактичних результатів. Загалом існує низка ознак, орієнтуючись на які, можна визначити – чи є елітним (дослідницьким) університет, чи ні. Там має бути широкий перелік спеціальностей та спеціалізацій; наявність природничих, соціальних і гуманітарних наук; високий рівень орієнтації щодо наукових досліджень та розробок, передусім на фундаментальні дослідження; орієнтація на сучасні напрями науки, а також на інноваційну діяльність; наявність системи підготовки фахівців зі ступенем доктора; домінування кількості магістрів та докторів наук над кількістю студентів, орієнтованих на здобуття загальної вищої освіти; високий рівень професійності викладачів, які працевлаштовані на основі конкурсу і міжнародного також; налагоджена практика співпраці з провідними фахівцями з різних країн на тимчасову роботу; знання світового досвіду та гнучкість щодо нових напрямів у наукових дослідженнях та методиці викладання; конкуренція та вибірковий підхід при наборі студентів; формування у середовищі університету особливого інтелектуального осередку та ін. Проте, показники відбору дослідницьких університетів за кордоном не можуть бути перенесені у тотожній формі до

українського суспільства, оскільки існує чимало особливостей, які вказують на відмінність національної системи освіти. Річ у тім, що пріоритети надаються освітній функції закладу вищої освіти, і як наслідок, вони не можуть змінити напрями своєї діяльності [2].

Заклади вищої освіти, які можна визнати флагманами національної освіти, мають покликання активно займатися як дослідницькою, так й інноваційною діяльністю. У цих закладах мають працювати викладачі та науковці з високим рівнем кваліфікації; необхідно мати розгалужені зв'язки як у національному середовищі, так і за кордоном, що мають слугувати центрами культурного і соціального розвитку. Загалом виокремлено 50 критеріїв, за якими передбачається у майбутньому здійснювати відбір провідних закладів вищої освіти, статус «провідного» має присвоюватися на конкурсній основі на п'ять років і мати додаткове фінансування з державного бюджету; надання таким закладам вищої освіти певної свободи у формуванні навчальної програми та ін. [3; 4].

Одним із напрямів стало залучення до закладів вищої освіти студентів, які навчаються за рахунок власних коштів або за рахунок фінансування іншими суб'єктами, крім держави, а для цього необхідно відкривати нові спеціальності. За сучасних умов на ринку праці потрібні інноваційно-активні фахівці, які спроможні переорієнтувати Україну на інноваційний шлях розвитку. Тому з цим необхідно поєднати моделі дослідницького університету та провідного закладу вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. The Global Competitiveness Report 2017– 2018. URL: <http://www.3.weforum.org>. (Дата звернення 01.06.2019).
2. Бажал А. Шляхи до прибуткової науки і освіти. URL: <http://www.info-library.com.ua>. (Дата звернення 01.06.2019).
3. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 144 с.
4. Мірошніченко Л. В. Використання інноваційних технологій під час проведення практичних занять у ВНЗ. *Зб. матер. II Всеукр. наук. конф. «Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації»*, 28–29 жовт. 2016 р. м. Дніпро. Ч. І. Дніпро: Роял Принт, 2016. С. 79–82.

Яворська Т. М., канд. пед. наук
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця

БІБЛІОТЕКИ НА ЕТАПІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства відбуваються зміни та перетворення всіх складових діяльності бібліотек, що набувають системного характеру, «виникають нові форми організації діяльності, відбуваються процеси диверсифікації, зміни в технологічній, кадровій, управлінській складових функціонування, тобто тенденції, які вже дістали назву трансформаційних змін» [1, с. 3].

Нині проблема відповідності бібліотек викликам і реаліям інформаційного суспільства є однією із головних у сучасних дослідженнях бібліотекознавства. Дослідженню питань трансформації бібліотек на сучасному етапі приділяли увагу В. О. Ільганаєва, Р. С. Мотульський, О. С. Оніщенко, М. І. Сенченко, М. С. Слободяник, Дж. Солтон, Л. Я. Філіпова, А. С. Чачко, Я. Л. Шрайберг та ін.